

Т.С. Пічугіна, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
Л.І. Безгінова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для потенційних інвесторів та суб'єктів господарювання виключно важливість мають результати аналізу всіх видів діяльності підприємства і, насамперед, інвестиційної.

Аналіз існуючих підходів до розуміння сутності інвестиційної діяльності дозволяє вбачати поняттям, яке може розглядатися: як інвестиційний процес, інвестування, інвестиційну політику (С. Глухова, А. Дука, А. Пересада, Г. Соколов, М. Чорна); як комплекс заходів і практичних дій вкладення ресурсів і отримання доходів або іншого ефекту (Л. Петренко, Є. Стефанович, В. Федоренко, Д. Черваньов); як вид економічної та підприємницької діяльності (Л. Забродська, Т. Пічугіна, Н. Хрущ, Н. Шевчишина); як підсистему системи більш високого рівня – інвестиційної політики або інвестиційної стратегії підприємства (В. Карахов).

Інвестиційну діяльність підприємств харчової промисловості характеризує наступна специфіка: 1) масовість і різноманітність продуктів, що випускаються; 2) доцільність розміщення виробництва більшості продуктів харчування (особливо швидкопсувних) в місцях їх найбільшого споживання; 3) більша, ніж в інших галузях, залежність збутової діяльності підприємств від якості і безпеки продуктів, що випускаються; 4) важливість для споживача привабливості тари і упаковки, рекламної підтримки і маркетингової діяльності на товарних ринках; 5) залежність діяльності підприємств харчової промисловості від стабільної сировинної бази.

Ураховуючи специфічні особливості харчової галузі, була запропонована методика оцінки стану інвестиційної діяльності підприємства харчової промисловості.

1. Формування інформаційної бази оцінки стану інвестиційної діяльності підприємства. Основою інформаційної бази є показники балансу та звіту про фінансові результати підприємства.

2. Оцінка елементів стану інвестиційної діяльності та визначення їх нормативних значень за чотирма групами фінансових коефіцієнтів підприємства відповідно до їх економічного змісту: ліквідність, оборотність, фінансова стійкість, рентабельність.

3. Інтегральна оцінка елементів стану інвестиційної діяльності.

Побудова інтегрального показника оцінки окремих складових стану інвестиційної діяльності підприємства передбачає таку послідовність дій:

3.1. Формування матриці вихідних даних α_{ij} , за рядками якої наведені номери систем (підприємств) (i), а за стовпцями – номери показників (j).

3.2. Визначення в кожній графі матриці елемента з максимальним значенням, яке приймається за одиницю. Створення матриці стандартизованих коефіцієнтів x_{ij} шляхом ділення значення звичайних елементів (α_{ij}) на максимальний елемент ($\max \alpha_{ij}$) еталонної системи.

$$x_{ij} = \frac{\alpha_{ij}}{\max \alpha_{ij}}. \quad (1)$$

3.3. Розрахунок рейтингової оцінки для кожного підприємства в конкурентній групі.

$$R_i = \sqrt{x_{i1}^2 + x_{i2}^2 + \dots + x_{in}^2}. \quad (2)$$

3.4. Розміщення отриманих рейтингових оцінок R у порядку зростання. Найвищий рейтинг матиме підприємство з максимальним значенням R .

4. Ранжування підприємств за результатами оцінки стану інвестиційної діяльності підприємства.

За результатами розрахунків підприємства розподіляються за трьома групами, що відповідають високому, середньому або низькому рівню ефективності інвестиційної діяльності. Ранжування здійснюється на основі кроку інтегрального показника та встановлення діапазонів (фактор-карти) його значень. Крок оцінки визначається за формулою

$$X_{\text{сеп}} = \frac{X_{\text{max}} - X_{\text{min}}}{3}, \quad (3)$$

де $X_{\text{сеп}}$ – середнє значення показника (крок оцінки); X_{max} – максимальне значення показника; X_{min} – мінімальне значення показника.

Значення показника в межах $X_{\text{min}} \div X_1$ (де $X_1 = X_{\text{min}} + X_{\text{сеп}}$) відповідає низькій ефективності стану інвестиційної діяльності. Значення показника в межах $X_1 \div X_2$ (де $X_2 = X_1 + X_{\text{сеп}}$) відповідає середній ефективності стану інвестиційної діяльності. Значення показника в межах $X_2 \div X_{\text{max}}$ (де $X_{\text{max}} = X_2 + X_{\text{сеп}}$) відповідає високій ефективності стану інвестиційної діяльності.